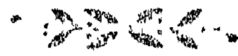
તાલીફે અહા.

આશકે સાદિક,

ઊર્ફ

હીર રાંઝા.



નાટક દો બાબકા,

વાસ્તે ગિરોહે વિકટોરિયા નાટકકે.

તસ્નીફ કીયા

મરહૂમ મુનશી માહમુદમીયાં મુતખલ્લુસ બ રૈનકને

ઔર

તીનસ્રી બાર છાપકે જાહેર કીયા વાસ્તે ખાસો આંમકે,

માલેકાન

ગિરોહે વિકટોરિયા નાટકકે હુકમસે.

દી. લખમીદાસની કુ૦ ને

જબાંને હિંદ બ હુરૂફે ગુજરાતી.

BOMBAY

Printed by P. C. Appoo at the New Art Printing Press No 12, Cawasji Patel Street Fort, Bombay & Published by D Lakhmidas [redacted], 79 Parsi Bazar street Fort, Bombay.

કીંમત ચાર આને.

ઇ૦ સ૦ ૧૮૯૪.

તાલીફે અદા.

આશકે સાદિક,

ઊર્ફ

હીર રાંઝા.



નાટક દો બાબકા,

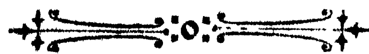
વાસ્તે ગિરોહે વિકટોરિયા નાટકકે,
તસ્નીફ કીયા
મરહૂમ મુનશી માહમુદમીયાં મુતખલ્લુસ બ રૌનકને
ઔર
તીસરી બારા છાપકે ઇજહાર કીયા વાસ્તે ખાસો આંમકે,
માલેકાંને
ગિરોહે વિકટોરિયા નાટકકે હુકમસે.
દી. લખમીદાસની કું૦ ને
જબાને ઉર્દૂ બ હર્ફે ગુજરાતી.

મુમ્બઇ:
દી. લખમીદાસની કમ્પની.
"ધી ન્યુ આર્ટ" પ્રીંટીંગ પ્રેસ.

કીંમત ચાર આને.

ઇ૦ સ૦ ૧૯૧૪ ઇસ્વી.

તખ્તચે નાટક.



ચોચક........................ ગુજર (ગવાલી).

સયદા........................ ચોચકકા ભતીજા.

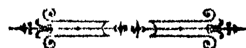
રાંઝા .... જમીંન્દાર



હીર .... દૂખ્તરે ચોચક



શાજી—ફકીર—દારોગા—સાહેલીયાં—વગયરા



માકૂમ

ઝંગસિયાલ—તખ્તે હજરા.

આશકે સાદિક,

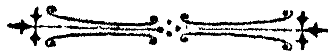
ઊર્ફે

હીર રાંઝા.

બાબ પ્હેલા—પરદા પ્હેલા.

હીરકી ખ્વાબગાહ.

[હીરકા ખ્વાબમે દેખના રાંઝાકો, ઔર
હજાર જાંસે આશક હોના ઉસકા ઉસ
શહસવાર રાંઝા બુલંદ બખ્ત પર.]



બાબ પ્હેલા—પરદા દૂસરા.

મહલ્લા.

[કઇ દુરવેશોંકા યાદે ઇલાહી કરતે હુવે આંનાં]

ભયરવ—પદ.—સગપન સાચું સાંનું ભાઇ—એ તર્જ.

સબ ફકીર—અલ્લાહ, અલ્લાહ, અલ્લાહ, અલ્લાહ,
અલ્લાહ બાતિનો જાહિર હય,
અલ્લાહ, અલ્લાહ, અલ્લાહ, અલ્લાહ,
અલ્લાહ અંદરો બાહિર હય.—અલ્લાહ.

અલ્લાહ અવ્વલ, અલ્લાહ આખિર,
અલ્લાહી અલ્લાહ કુલમે હય,
બાગમે અલ્લાહ, શજરમે અલ્લાહ,
અલ્લાહી અલ્લાહ ગુલમે હય.—અલ્લાહ.
પૂરબ અલ્લાહ, પચ્છમ અલ્લાહ,
અલ્લાહ, દક્કન ઔર ઉત્તર હય,
કુલ્લે શય ઇન મોહિત અલ્લાહ,
અલ્લાહ યારો ઘર ઘર હય.—અલ્લાહ.
કઅબેમે અલ્લાહ, બુતમે અલ્લાહ,
અલ્લાહ હય બુતખાંનેમે,
બસ્તીમે અલ્લાહ કરિયેમે અલ્લાહ,
અલ્લાહ હય વીરાંનેમે.—અલ્લાહ.

[દાખિલ હોનાં હીરકી સહેલિયોંકા, ઔર દુરવેશોંસે બરાએ તાઅબીરે ખ્વાબ દરખ્વાસ્ત કરનાં.]

ઝિન્ઝોટી—ઠુમરી.—નથનીંદા મોતી રે હો મોરે રાજા.—એહે તર્જ.

સહેલી—

કીજે દયા હમ પર અય અલ્લાહવાલો, લેને તુમે હમ આએ હએં.—કીજે.
હીરને દેખા હએ ખ્વાબ એક પરેશાં, તાઅબીર કહો ચલ કર.—અય.
બાલ ચોચક, એક ગુજર હય યહાંકા, ઉસકી હય બ્હો દુખ્તર.—અય.
મિસકીં ફકીર, હો તુમ અય દાતા, વહાં હોંગે પુર જર.—અય.

ઝિન્ઝોટી—પદ.—બન્સી બાજી સો મોરા મન-એહે તર્જ.

શાહ——હમ હંય અલ્લાહવાલે જરકી હમકો પરવા ક્યા હયરે.
સબ કુચ્છ હંય બ્હો મૌલાકા કરમ.— હમ હંય.
મત દુન્યાંવાલો ફકીરોંકો છેડો.
તુમ ક્યા જાનો છુપા ઇસ બુરકેમે ક્યા હયરે.—સબ.

અખિયાત.

સહેલી—હકીકતમે જરસે ગરજ તુમકો કયા,
અય દાતાજી ચલિયેગા બહરે ખુદા.
હુવે રાહે માલામે તુમ જો ફકીર,
તુમ્હારે હંય બચ્ચે સગીરો કબીર.
પિદર બચ્ચોં પર કરતે આએ દયા,
ચલો આપભી હમપે કરકે મયા.

ફકીર—ખુદા પર હંય હમ જાંનો દિલસે ફિદા,
હય વીર્દ ઉસકે બસ નાંમકાહી સદા.
દિયે તુમને ઉસ મૌલાકા વાસ્તા,
લો ચલતે હુંય હમ, હો ભલા, હો ભલા.

[જાનાં દુરવેશોંકા શહેલિયોંકે હમરહ.]

બાબ પ્હેલા—પરદા તીસરા.

બાગ.

[હીરકા બેકરારી કરતે હુવે આનાં.]

જીલા ઝિન્ઝોટી—લાવની.—બ મ્હેરે ખાલિક બયાંન—ન્હે તર્જ.

હીર—

અય દિલ રહેગા ખિયાલમે તૂ, વ્હો ખ્વાબકે બેકરાર કબ તક?
ખીયાલી સૂરત પ બે સમઝ યૂં રહેગા તો નિસાર કબ તક?—અય.
વ્હો બર્કવશ બર્કકી તરહસે છુપા હય સૂરત મુઝે દિખાકે,
મગર બિન ઉસકે મંય અબ્રે બારાંસી રોઊંગી જારોજાર કબ તક?—અય.
તુ જીતેજી હમસે મિલ સિતમગર, તેરી જુદાઇમે મર ગએ ગર,
તો ઢૂંઢતા તુઝકો અય ગુલેતર, ફિરેગા મેરા ગુબાર કબ તક?—અય.

હો કૈસે સાહિબ કરમકે કુલ્ઝુમ, હમે તહે ખાક કર ચુકે તુમ,
ન તીરૂપ કહતે હો આકે કુમ કુમ, કરેંગે હમ ઇન્તેજાર કબ તક?—અય.

[સહેલિયોંકે સાત હીરકે ઘર પાકબાજ
દુરવેશોંકા તશરીફ લાંનાં.]

એમન કલિયાંન—પદ.—દુલહન માંગે સવારન સારી—યેહે તર્જ.

સહેલા—લે યેહ અલ્લાહવાલે આએ હંય પ્યારી,
તેરી ગમસે અબ હોવેગી રૂસ્તગારી—લે યેહ.
બયાં ખ્વાબ કર તૂ યેહે કહે દેંગે તાઅબીર,
જહાં હય યેહ લોગોંપ મકશૂફ સારી.—લે યેહ.

બરવા—ગ઼ઝલ—કયા જરીસી બાતમેં સાજન—યેહ તર્જ.

હીર—બાંમ પર મેરા છપરખટ થા શબે મ્હાતાબમે,
ઉસ પર અય અલ્લાહવાલો સો ગઇ મંય ખ્વાબમે.—બાંમ.
એક પરીરૂ ઉતનેમે, આયા હય જુલ્ફે ખોલ કર,
દેખ જિસકો દિલ મેરા, અબ તક હય પેચોતાબમે.—બાંમ.
કયા કહું મંય કૈસા, ગુનચાદહન વ્હો ગુલબદન,
દેખ જિસકે રૂખકો ગુલચીં, ફેંક દે ગુલઆબમે.—બાંમ.
જલ્દ કહે દો કૌન થા વ્હો, તા મિલૂં મંય ઉસ્સે જા,
તાબ ઉસકી દૂરીકી, નહિં હય દિલે બેતાબમે.—બાંમ.

ભયરવી—ઠુંમરી.—સમઝ મન સમઝીને લાગ સુધરવા.—યેહે તર્જ.

શાજી—

નહીં કોઇ કુદરતકો પચ્છાંને માંઇ, બાતેં ખુદકી ખુદા જાને માંઇ.—નહીં.
ગમબકા હાલ કહેગા નહીં વ્હો, જો અલ્લાહકો માંને માંઇ,
દેંગે ખબર હમ યારકો તેરે, લગી કયૂં તુ ગમ ખાંને માંઇ.—નહીં.

[તસકિન દેકર જાનાં દુરવેશાંને જીશઆરકા
ઔર હોશો હવાસ ખોના હીર દિલઅફગારકા.]

બાબ પ્હેલા—પરદા ચૌથા.

રાસ્તા.

[મુનાજાત કરતે હુવે આનાં રાંઝાકા બરાએ
ઇશ્કે હકીકી.]

બરહુન્સ—ગજલ.—ચમને કુચએ જાંનાંસે સદા—વ્હે તર્જ.

રાંઝા—

એ હિજાબાનાં દર આ અજદરે કાશાનએમાં,
કેકસે નેસ્ત બજુજ દર્દ તો દર ખાનએમાં.—એ હિજાબાનાં.
ફિત્નઅંગેજ મશો, કાકુલે મુશ્કીં મુકશા,
તાબે જન્જીર ન દારદ દિલે દિવાનએમાં.—એ હિજાબાનાં.
બા અહદ દર લહદે તંગ બગો એમકે દોસ્ત,
આશનાં એમ તુઇ ગએરે તો બેગાનએમાં.—એ હિજાબાનાં.
ગર નકીર આયદો પુરસદ કે બગા રબ્બેતો કિસ્ત ?
ગોયમ આંકસ કે રબુદ ઇં દિલે દિવાનએમાં.—એ હિજાબાનાં.
મુરગે બાગે મલકુતેમ દરીં દયરે ખરાબ,
મી શવદ નુરે તજલ્લાએ ખુદા દાંનએમાં.—એ હિજાબાનાં.
મુનકિરે ન્આરએમાં ગો કે બમાં અરબદા કર્દ,
તાબ મહશર શુનવદ ન્આરએ મસ્તાનએમાં.—એ હિજાબાનાં.

[આંનાં દુરવેશોંકા મઅશૂકે હકીકીસે દિલ
લગાએ હુવે.]

સિંધડા—બાનાંની પત રાખ પ્રભુ ત્હારા—વ્હે તર્જ.

સબ ફકીર.—શુંમાર દમ દમકા, રખો તુમ, શુમાર દમદમકા–શુમાર.
એ યાદે મૈલા જાતા યહ જો દમ, દમ હમ બેદમકા–રખો.

. ફાંનીરે ફાંની ય્હે કારખાનાં, સારે આલમકા.-રખો.
દારાં રહા ય્હાં ન રહનાં હુવા હય, સિકંદરો જમકા.-રખો.
આકિલ હો તો ન દિલકો કર ઘર, દુન્યાંકે ગમકા.-રખો.
[રાંઝાકા શાજીકે પ્હેરનકી દામનપર બોસા
લેનાં, ઔર દુઆકે લિયે અર્જ કરનાં.]

ભયરવી—ઠુંમરી.—અરે કહાં પાઊં કહાં પાઊં યાર.—ય્હે તર્જ.

રાંઝા—

અરે મંય હું નાંમે ખુદા પર નિસાર.—અરે.
ખાસાંને ખાલિક દોઆ મેરે હકમે, કરનાં હો તો બેડા પાર.—અરે.

જીલા કલિયાન—ઓ લુસી નિલ.—ય્હે તર્જ.

સબફકિર શાજી. } ભલા, ભલા, ભલા, હો તેરા નિત ભલા,
ફકીર મિલકે સારે તુઝકો દેતે હંય દોઆ.—ભલા.
,, સુન એક સુનાંતે હંય અય રાંઝા તુઝકો હમ ખબર,
હંય બાલ ચોચક એક સિયાલેમે જો નામેવર.—ભલા.
,, ઉસાકી બેટી હય હસીનો મ્હા જબીન હીર,
મગર વ્હો તેરે દાંમે જુલ્ફમે હુવી અસીર.—ભલા.
,, વ્હો સાદીક આશક હય તેરી, હો ઉસપ તૂ નિસાર,
જમાંનેમે તો નાંમ દોનોકા હો બરકરાર.—ભલા.
,, લે દેખ શકલ ઉસકી, જલ્દ ખો દે અપને હોશ,
તો જીસ્ત તુઝકો ઇશ્કકા મુબારક હોવે જોશ.—ભલા.
[ઇજહાર હોનાં દુરવેશોંકી કરાંમતસે હીરકા,
ઔર ગશ ખા કર ગીરનાં રાંઝા દિલગીરકા]

પીલુ—ઠુંમરી.—ટોપીવાલે સાવરીયા.—ય્હે તર્જ.

હીર—

હું મંય બાવરી તેહારી, ઓ રાંઝા મોરે, મારી તુંને પ્રેમ કટારી-હું મંય.
છાંડકે સુખ તોરી પીતમે પ્યારે, મંય તો હો ગઇ દુખિયારી.—ઓ રાંઝા.
રાધાસા દે માંન આ કર મોહે, મોરે સાંમ બેહારી-ઓ રાંઝા.
[પોશીદા હોના હીર ગુલે ગુલજારકા ઔર
હોશમે આનાં રાંઝા બુલબુલે જારકા]

૨૭લા—ગ્જલ.—ઇશ્ક દિલકો લગા દિયા કિસને—યે તર્જ.

રાંઝા———ઢુંડેંગે હમ કહાં તુમ્હે જા કર,
છુપ ગએ તુમ તો શકલ દિખલા કર.
જુલ્ફે પેચાં દિખાકે કુસ્તા કિયા,
મારા મુઝને પેચમે લા કર.—ઢુંડેંગે.
મંયને સમઝા ઉસે હિલાલે ઇદ,
તેગ કાતિલ જો આયા ચમકા કર.—ઢુંડેંગે.
બિન તેરે જાંન મેરી જાતી હય,
લે મસીહા ખબર મેરી આ કર.—ઢુંડેંગે.
કયું ન ખીંચે ભલા તુ તેગે સિતમ,
મુઝકો કબ્જેમે ઇશ્કકે પા કર.—ઢુંડેંગે.
નકદ જાં અપની મંય કરૂંગા નિસાર,
દરે દૌલત પ આપકે આ કર.—ઢુંડેંગે.
શમ્આરૂ તૂ હુવા હય રૌનકે બજમ,
અપનાં પરવાંનાં મુઝકો જાંનાં કર.—ઢુંડેંગે.
[જાંના તલાશે યારમે રાંઝાકા.]

બાબ પેહલા—પરદા પાંચવા.

દીવાંનખાનાં.

[એકરારી કરતે હુવે દાખિલ હોના હીરકા.]

કાફી—ગ્જલ.—કોઇ કહો ક્યા વ્હો મેરે યારકો.—યે તર્જ.

હીર—દિલ તો મંય દે ચુકી બસ જાંન હય જાંનાં બાકી,
ઇસકેભી દેનેકા, અરમાન હય જાંના બાકી.—દિલ તો.
સયરસે સારી જહાંકે, તો હુવી હય સેરી,
અબ તેરે કુચેકાહી ધ્યાંન હય જાંનાં બાકી.—દિલ તો.

કુફ્રો ઇસલાંમ તેરે કાકુલો રૂખ્પને લુટા,
ન ધરમ બાક઼ી ન ઇમાન હય જાંના બાક઼ી.—દિલ તો.
ન તો ખુદ આતે હો તુમ ઔર બુલાતે હો મુઝે,
ક્યા મેરે જીનેકા સાંમાંન હય જાંનાં બાક઼ી—દિલતો.
યેહે તો મુમકિન નહીં નહીં છોડ દૂં મય તેરા ખિયાલ,
જબ તલક તનમે મેરે જાંન હય જાંનાં બાક઼ી—દિલ તો.

પીલુ—ઠુંમરી.—રાત બગીચ્હોંમે બાલમ.—યેહે તર્જ.

સહેલિયાં—

આજ હમરે અય બ્હેનાં, હય યેહે મનસેં, જાવે ગુલશનમે.—આજ.
ફાગનકા માંસ અબ બયઠો સખીરી, ફૂલ લગે ખિલને બનબનમે,—આજ.

કાફી હોરી—બારામાંસી.—સાંમ મોસે ચોરી લગાઇ.—યેહે તર્જ.

હીર.—

નહીં ફાગુમે દિલ હમારા, જલે ગુલશન તુમારા.—નહીં.
ફાગન માંસમે જોડા બસંતી, સખિયોંકો હય ગવારા,
યહાં કુદરતી જર્દ રંગ હો રહા હય, પિયા બિન મેરે તનકા સારા.—નહીં.
ચયતકે મહિનેમે હરએક બશરને, લિબાસ હય પુરાંના ઉતારા,
સાજંન બિન સખિયોં સિન્ગાર મુઝકો, હરગીઝ નહીં હય ગવારા.—નહીં.
હુવી માહે બયસાખકી જબકે આંમદ, તો ક્યા જોર ગરમીને મારા,
થી આગ પીતકી ઓર તીસપ ગરમી, મેરા જલ ગયા જીસ્મ સારા.—નહીં.
જેઠકે માસમે વ્હો ભડકી હય આગ, નહીં કહનેકા જિસકે યારા,
દિનકી તપીશસે હય ખુરશીદકો તપ, બચે આદમી ક્યા બિચારા.—નહીં.
આસાડમે વ્હો આએ ધીર ધીરકે બાદલ, જમાના હુવા સર્દ સારા,
પિયા બિન લગી બ્હેને યૂં મેરી આંખે, કે આહસંત અબ્ર પુકારા.—નહીં.
સાવનમે સખિયાં હિંડોલે ચ્હડી હય, મેરા હિલ ગયા દિલ દુખિયારા,
ભાદોંકાભી માંસ મંયને પિયા બિન, રો, રો, કે સારા ગુજારા.—નહીં.

કુંવારમે કૂ, કૂ, બોલે કોયલિયાં, પી, પી, પપૈયા પુકારા,
મંય સમઝીં કાતકમે આ જાએંગે પી, ગયા મૌસમ બિરખાકા સારા—નહીં.
ન આધનમેભી આએ વ્હો મેરે જાંની, પોસભી યુંહી સિધારા,
માંધમે પટકી બહોત સરપ ઉન્કા, ન હાસિલ હુવા હય નજારા.—નહીં.
[હીરકા બેઅખત્યાર રોનાં.]

ખમાચ ઠુંબરી—દરસન બીન અંખીયાં—યેહે તર્જ.
સહેલિયાં—

રોનાં યેહે ભલા દિનો રયન નહીં, દિનો રચેન નહીં બહા નયન નહીં—રોનાં.
સયર બગીચેકી કર મોરી બ્હેનાં, હોગા મનવા તોરા બેચયન નહીં—રોનાં
[હીરકા ઇજતેરાબ કરતે હુવે સહેલિયોંકે સાત જાનાં.]

બાબ પ્હેલા—પરદા છઠ્ઠા.

બાગ.

[દાખિલ હોનાં રાંઝાકા ફિરાકે યારમે શોરો ફુગાં કરતે હુવે]

પીલુ—લાવની.—કાંમ નહીં તેરા અય મેરી જાન—યેહે તર્જ.

રાંઝા—કરૂં ક્યા તુઝકો અય બાદે બહાર,
આગ લગે ગુલો ગુલશનકો, જો પાસ ન હોવે યાર—કરૂં.
આઈ બસંતો ફુલે ટેસૂ, ખિલે કંવલકે ફુલ,
ભંવરતો સારે શાદ હુવે, પર દિલ હય મેરા મલૂલ,
ગુલોંસે બુલબુલકો હય પ્યાર—આગ.

લહેરાતા હય સબજા, ચશમેં સારે હયં પૂર આબ,
હર શજરકી દેખ ફિઝા, હય દિલ મેરા બેતાબ,
નહીં મેરે પહેલૂમેં દિલદાર— આગ.
નારગિસે શોહલા દેખ, ઉસકી આતી હય આંખે યાદ,
જાદૂ કર ઉન આંખોનેહી, કિયા મુઝે બરબાદ,
હુવા હૂં ઉસ્સે મંય બીમાર— આગ.
સુમ્બુલ મુઝસા કયું, તેરા હય પરેશાં હાલ,
તૂને કયા ઉસ ગુલકે દેખે, કાલે કાલે બાલ,
કયું મુઝસી ગમકી હય તુઝ પર માર— આગ.

[રાંઝાકા ફિરાકે યારમે સયર કરતે કરતે બાગકે અંદર જાના—હીરકા કલિયેં ચુન્તે ચુન્તે આંના.]

કલિયાન—ઠુંમરી.—યા લંગરવા ચતર સુગર—યેહે તર્જ.

હીર—

ચૂન ચૂન કલિયાં, ધડિયાં, ટલિયાં—સૈંયાં ન આએ મંય તલમલિયાં.—ચૂન.
ઘરમાં નહીં લાગે જીયરા—સયરે ચમનકો હમ ચલિયાં,
ફૂલોંમેભી વાકી બાસ ન આઇ,—હાત બહોતભી હમ મલિયાં—ચૂન,
સગરે બગીંચેમે સખિયન મિલકે,—કરતી હંય અબ રંગ રલિયાં,
સબસે એકેલી કયું ન વ્હો હોવે,—બિરહ અગનસે જો જલિયાં—ચૂન.

[રાંઝાકા આનાં ઔર હીરકી સૂરત દેખ કર બેહોશ હો જાનાં—હીરકા ઉસ હસીંન જવાંનકો દેખ કર તલત્તુફ ફરમાંનાં.]

મુખમ્મસ.

હીર—કૌન હય ? કયા યેહે ફલક પરસે ઉતર આયા કમર !
દિનકો કયું નિકલે કમર ! યેહે તો હય મ્હેરે અનવર.

[હીરકા બ ગૌર રાંઝાકો દેખ કર.]

5323
C

લે ગયા દિલ જો મેરા વ્હેતો હય વોહી દિલબર,
લીલ્લહીલ હમ્દ શબે ગમને ઉઠવા બિસતર,
મરહબા તાલ્એ બેદાર મુબારક હો સહર.

[હીરકા રાંઝાકે સરકો જાંનૂ પર લેકરે બલાએં લેનાં.]

કયું ન સર જાંનું પ રખકે લું બલાએં હરબાર,
કિસકો ઐસા ન પસન્દ આએગા કહિયે દિલદાર.
જુલ્ફ સુમ્બુલસી હય ઔર ફૂલસે ઇસકે રૂખસાર,
સર્વ કદ સેબી જકન ગુનચા દહન હય મેરા યાર,
ઇસકે નકશે પ તસદદુક કરૂં સારા ગુલજાર.

[રાંઝાકા હોશમે આંના, ઔર હીરકા શરમાકે ઉઠ જાંનાં.]

રાંઝા——તુને બેહોશ દિખા શકલ મુઝે યાર કિયા
ફિર લિયા સર મેરા જાનૂ પ બહોત પ્યાર કિયા,
ઔર ખુલી આંખ તો તુને વંહી ઇન્કાર કિયા,
બેખુદી પરહી જો લુત્ફ ઇતનાં અય દિરદાર કિયા.
તો લે બેહોશીને ઔર મુઝકો ગિરફતાર કિયા,

[રાંઝાકા ફિર બેહોશ હોકર થોરી દેરમે હોશમે આનાં.]

સુ દ સ

ગશતો આયા મુઝે કયું લેતા નહીં મેરી ખબર ?
ગશતો આયા મુઝે લે ફિરભી મેરા જાનું પ સર ?
ગશતો આયા મુઝે કયું દૂર ખડે હો દિલબર ?
ગશતો આયા મુઝે ફિર મ્હેરકી કિજેગા નજર ?
મંય બલાએં લું તેરી આ મંય તુઝે પ્યાર કરૂં,
માંને ગર બાત તો મિન્નત તેરી સૌ બાર કરૂં.

અબિયાત.

હીર——અય સાહિબ જરા હોશમે આઇએ,
ન ઇતનેભી તો જોશમે આઇએ.

ય્હે કરતે હો તુમ કૈસે હમસે કલાંમ ?
કયા અપનાં સમઝ રખ્ખા હય હમકો રાંમ ?
સમઝ કર બહોત તુમકો બેકસ ગરીબ,
હુવે આપકે દર્દ કે હમ તબીબ,
તો બસ આપને પાંવ ફ્યલા દિએ,
તસવ્વર હમે અપના આશક કિયે.
ન આંખેં લડાવો ચલો દૂર હો,
મંય સમઝી કે તુમ ગયરતે હુર હો.

રાંઝાં——હય બેહોશી અચ્છી હમે હોશસે,
ફકીરોંકો કયા કાંમ હય જોશસે.
સમઝતે હો આપ અપનેકો રશ્કે હુર,
મેરે કયું હો આશક ભલા ફિર હુજૂર,
બને હો તબીબહી હમારે અગર,
તો કીજે દવા મેરી રશ્કે કમર,
તુમ્હારી મોહબ્બતકા બીમાર હું,
તુમ્હીસે દવાકા તલબગાર હું.

કાલિંગડા—**લાવની**—સુરતકી પનિયારન કયા બની.—ય્હે તર્જ.

હીર—

બુરા હય કાંમ મોહબ્બતકા, ન લે તુ નામ મોહબ્બતકા—બુરા.
રાહે મોહબ્બતમે કદમ જિસને રખ્ખા અય યાર,
બોકે અપની ઇજ્જતો હુરમત હુવા જલીલો ખ્વાર,
હય ય્હે ઇનઆંમ મોહબ્બતકા.— ન લે.

રાંઝા—

આશકને જબ ઇશ્કકી રહમે રખ્ખા કદમ અય જાંન,
ઇજ્જતો હુરમતકા નહીં ફિર રેહતા ઉસકો ધ્યાંન,
પિયા મંયને જાંમ મોહબ્બતકા, કરૂં નિત કામ મોહબ્બતકા—બુરા.

હીર—

માંન અરે તુ માંન, પડ મત ઇશ્કકે પાલે માન,
વ્હો બલા હય ઇશ્કકે જિસને લાખોંકી લી જાંન,
હય ય્હે અંજામ મોહબ્બતકા.— ન લે.

રાંઝા—

આશકને મઆશૂકસે, કબ પ્યારી કી હય જાંન,
એક જી કયા લાખ હો તો, યાર પર કુરબાન,
હય યહે ઇસલામ મોહબ્બતકા કરૂં નિત કામ મોહબ્બતકા—બુરા.

બરહુન્સ—ગરબી.—ઇધર ન જાંના ઉધર ન જાંના.—યહે' તર્જ.

હીર————હય કૌન દેસકા તુ બસૌયા, ઔર કયા તેરા નામરી.
કૌન હય તેર માંત પીતા, ઔર કયા હય તેરા કાંમ,
હાલ તુ કહદે સારા.— હય.

રાંઝા————તખ્તે હજારેકા હૂં બાસી, રાંઝા હય મેરા નામરી,
માત પિતા હય જમીંદાર મેરે, જમીદારી હય મેરા કાંમદ,
હાલ સુન લે હમારા.— તખ્તે.

હીર————તખ્તે હજાર છોડકે તૂને, બસાયા કયું ઝંગસિયાલરી.
કિસીંકે ખાતિર સહે કર ઇતના, આયા હય રંજો મલાલ,
હાલ તૂ કહદે સારા,— હય.

રાંઝા————જંગલકો છોડકે ગુલકે લિયે, દેખા બુલબુલને ગુલજારરી,
તેરે લિયે યુહી છોડા મંયને, અપનાં અય પ્યારી દયાર,
હાલ સુન લે હમારા. તખ્તે.

હીર————સારે ગુજરકી જાતકા, હય મોરા પિદર સરદારરી,
ચોચક હય નામ ઉસકા, બ્હો પલમે, કર દેગા તુઝકો ખ્વાર,
હાલ તૂ કહેદે સારા. હય.

રાંઝા————તેરે પિદરસે હોં લાખ ચોચક, ખૌફ નહીં મુઝકો જાંનરી,
દુન્યામેં ગર ખૌફ હય તો હય તેરા. મુઝકો પ્યારી માંન,
હાલ સુન લે હમારા.— તખ્તે.

અબિયાત.

હીર—છોડકે ઝંગસિયાલ તૂ તખ્તે હજારાકો સિધાર,
વર્ન ગુજર ડાલેંગે અય રાંઝા બેશક તુઝકો માર.
રાંઝા—જાંન હય તૂ, ઔર તન મંય, જબ જુદા હો તનસે જાંન,
ફિર રહા કયા મરનેમે બાકી, અય પિયારી કર બયાન ?

[દોજાનું બયઠ કર રાંઝાકા હીરસે હાલ
અર્જ કરનાં]

જીંઝોટી—ગજલ.—બહાર આઇ હય ભરદે બાદએ—યહે તર્જ.

રાઝા—ન આશક તેરા તુઝસે સર બુતે બેપીર ફેરેગા.
ગલે પરભી મેરે કોઈ અગર શમશીર ફેરેગા.—ન આશક

અય શાહે હુસ્ન તુઝકો નજર તો કરતા હું મય લેકિન,
યેહી ડર હય કે તૂ વાપસ દિલે દિલગીર ફેરેગા—ન આશક.
અય બુત અપનાં પુજારી કબ ભલા તુ મુઝકો જાનેગા.
ખુદા કિસ રોજ મુઝ કમબખ્તકી તકદીર ફેરેગા—ન આશક.
તઆજ્જુબ હય અસર દિલપર નહીં તેરેહી હોતા હય,
ન મેરી આહકી પથ્થરભીતો તાસીર ફેરેગા—ન આશક.
ન કોઈ વજહ મેરી જીંદગીકી હોગી ફિર બાકી
અગર મેરેસે તુ મુંહ અય મહે તન વીર ફેરેગા—ન આશક.

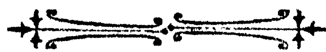
[હીરકા હાત પકડ કર રાઝાંકો ઉઠાના ઔર
ઉસ્સે બગલગીર કરના.]

ભયરવી—ઠુંમરી—મંયતો સેજરીયાંપે ભુલી—યેહે તર્જ.

હીર—તુઝપર જાનોં દિલકો હમને નિસાર કિયેરે,—તુઝપર.
અએ મેરે રાંઝન અપને ગલેકા,
પીયા પ્યારે હમને તુઝકો હાર કિયેરે.—તુઝપર.
લે જાવે તોહે અપને પિતા પાસ,
અબતો યેહે બહાંના અય યાર કિયેરે.—તુઝપર.
ગઉવે ચરાને રાખંગે તોહે,
તુઝસે મિલનેકા યેહી કાર કિયેરે.—તુઝપર.

[જાનાં દોનું આશકો મઆશકકા,]

બાબ પ્હેલા—પરદા સાતવા.



દીવાનખાંના.

[હીરકી શિકાયત કરતે હુવે આનાં હીરકે
ચચાજાદે સયદાકા,]

ઝિન્ઝોટી—મુસ્તજાદ.—ઇસ ઇશ્કને યારો મુઝે.—યેહે તર્જ.

સયદા—

ઇસ ઇશ્કમે અફસોસ હમ આરામસે છુટે—હંય રંજમે હરઆંન,
દિવાંને બને દુન્યાંકે કુલ કાંમસે છુટે—રહતે હંય પરેશાંન.—ઇસ.
અપનાં હમે જિસ રોજસે ઉસ બુતને કીય રાંમ—ગાફિલ હુંય ખુદાસે,
શાંમિલ હુવે હંય કુફ્રમે ઇસલાંમસે છુટે-ખો દીન ઔર ઇમાંન.—ઇસ.

કયું હીર હમારા તુઝે ઇન્કાર હય જાલિમ—હમ ઇશ્કમેં તેરે,
અફ્સોસકે નાંયસસે ઔર નામસે છુટે-રૂસવા હુવે અય જાંન.—ઇસ.

[આંનાં ચોચક પિદરે હીરકા બરાએ તસકીને
સયદા બિરાદરજાદએ ખુદ.]

ખમાંચ-દિલ્લી રંગતકી લાવની-એક ખ્વાબ હમને દેખયા—યેહે તર્જ.

ચોચક—

અએ મેરે ભાઇ કે બાગકે ગુલ, કયું ચેહરા તેરા મુરઝાયા,—અય.
બયાંન કરનાં તુઝકો ગમ હય કૈસા પેશ આયા.

સયદા—

ચચા મંય શરમાતા હું છ તુમસે, કહું કયા અપનાં મંય તુમસે હાલ,
કે મેરે દિલ પર, હય યેહે કીસ લિયે ઇસ કદર મલાલ.—ચચા.
તુમ્હારે ગુલશનમેં હીર પ્યારી ખિલી હય ઇન રોજો જયું ગોલાબ,
બના દો બુલબુલ, વોહો ગુલકા મુઝકો અય આલી જનાંબ.-તુમ્હારે.

ચોચક—

યેહી હય અરમાંન અગર પિયારે, તો વોભી દિન હય કરીબ આયા,
ભલા તું ઇતના, અય નૂરે બસર કયું હય ઘબરાયા,—યેહી.

[રાંઝાકાં ચરવાએકે લીબાસમેં લેકર હીરકા
દાખિલ હોનાં.]

પરજ—તિલાના.—એલલી એલલી એલુમ એલાયા લા—યેહે તર્જ.

પ્યારે પીતા અર્જ મોરી સુન લો.
યેહે સયલાંની, ગયાંની, નૌકર રહને આયા હાલ રાખો ઇસકો.—પ્યારે.
બનકા બસીયા હોકે રહેગા, હય બડા ચાતુર ગ્યાની.
રખવાલી ગઉવોંકી કરેગા, ઇમાંની હય ઇમાંની.—યેહે સયલાંની.

કાલિંગ્ડા—કુંબરી.—નન્દિયાલો હમારે સંગ ચલો.—યેહે તર્જ.

ચોચક—

કહના અય બેટી હમને માનાં તોરા.
ગઉવોકા જંગલા; તોહે દિખાવું, સાથ હમારે ઓ સયલાની આ.—કહેના.

[લેજાનાં ચોચકકા રાંઝાકો અપને સાત બરાએ
મોહફેજતે ગવાં, ઔર પોંશીદા હોકર
હીરકી બાતેં સુનાં સયદાકા.]

બરહન્સ—ગરબા—ચીલમ ભરત મોરી—યેહ તર્જ.

હીર—

અય સખિયોં જિસ્કે લિયે થી મંય બેકલ, યેહી થા વ્હો મેરા યાર રે,
બર લાયા ખાલિકને મેરી મુરાદ, પાયા હય દિલને કરાર રે—.અય.
પકવાંન અચ્છે અચ્છે પકા કર લે જાઊં મંય ઉસકે પાસ રે,
યેહી બહાને બસ રોજ ઉસકા, દેખા કરૂં દીદાર રે.—અય.

[સહેલિયોંકે સાત હીરકા જાના ઔર
સયદાકા નિકલ આનાં.]

દેસ—ઠુંમરી.—ચાહે સૈયાં માર ડાલો યારી—યેહ તર્જ.

સયદા—છોડ મોહે ઔરસે કયું યારી કરી હીરને.—છોડ.
પીતમકે લાયક મંય થા રસિક,
રીત સબ જગસે કયું ન્યારી કરી હીરને.—છોડ.
વાંકે ચચકા હૂં પૂત છાંદ મોહે,
પીત રાહ ચલતેકા પ્યારી કરી હીરને.—છોડ.
બનકે ફકીર મંય માંગ લાઊં પકવાંન,
ભેજને જો ઉસકે તૈયારી કરી હીરને.—છોડ.
પીતાકો ફિર ઉસકે લાકે દિખાઊં,
ગઊ ચરાનેવાલેસે દિલદારી કરી હીરને.—છોડ.

[રવાંના હોનાં સયદાકા સુએ દસ્તે રાઝા.]

બાબ પ્હેલા—પરદા આઠવા.



જંગલ.

[રાંઝાકા ગાએં ચરાનાં ઔર હીરકે ફિરાકમે
તલમલાનાં]

બરહન્સ—લાવની.—બેદરદી દગા તેરે દીલકા—યેહ તર્જ.

રાંઝા—

દરિયા ઇશ્કકા હય બે પાયાં, ઇસમે લાખોંને મારા સર,
ના ઉશ્શાક ગોતે ખાએ હંય, પાયા ન કિનારા મગર.—દરિયા.

સખ્ત ઉલફતકા હય તુફાંન, બહરે આલમેં અય યાર,
જિસકી કીસ્તીએ જંકા ઇસિકી, હવા લગી એક બાર.
નહીં ઇસ દરિયાસે હોતી, કભી હરગીજ ફિર વોહ પાર,
સિવા મલકીલ મૌતકે નાખુદ ઇસકા નહીં જીનહાર.
ઇસી દરિયામેં મેરી કિસ્તી, હાય! ખાતી હય ચક્કર,
ના ઉમ્મીદ ગોતે ખાએ હંય, પાયા ન કિનારા મગર—દરિયા.

[એક ખ્વાસકા તઆમ લેકર આનાં બરાએ રાંઝાં]

બયત.

સહેલી—કહા હીરને તુઝકો બાદ અજ સલામ,
અય રાંઝા યેહ કરનાં તનાવિલ તઆમ.

[રાંઝાકા ખાંના લે કર શુક્ર દિલદાર બજા લાનાં]

રૂબાઈ.

રાંઝા—અહ દિલે દીવાંને લે યેહ હદિયે દિલદાર હય,
વાસ્તે તેરે યેહ જંગલ ખુલ્દકા ગુલજાર હય.
યાદ અજરૂએ કરમ મુઝકો કિયા હય યારને,
શુક્રકા વાજિબ મેરે પર સિજદા અબ હરબાર હય.

[આનાં સયદાકા ફકીરી લિબાબમેં બહરે ગદાઇ.]

બરહન્સ—ગૃજલ.—આજકા યેહ દિન હય—યેહ તર્જ.

સયદા—હો તેરા ભલા, તેરા ભલા, અય મેરે દાતા,
ભુકા હય ફકીર, અબ ઇસે તૂ કુચ્ચ હય ખિલાતા—હો.
દે વાસ્તે અલ્લાહકે, કુચ્છ ખાંનાં મુઝે તૂ,
કર નેકી, કે હક નેકીકા, જાએ નહીં જાતા—હો.

મજકૂર તર્જ.

રાંઝા—હય નામ પર અલ્લાહકે, કુરબાંન મેરી જાન,
જો ચાહે સો લે હાજિર હય, હરઆંન મેરી જાન—હય.
ખાંનાં તો હય કયા ચીજ, અય મકબૂલ ખુદાકે,
તુ માંગે તો દું તુઝકો, અય જીશાંન મેરી જાન—હય.

[દેના રાંઝાકા ખાંના સયદાકો નામે પરવરદીગાર પર, ઔર હીરકા આંનકર સયદાકો પ્હેચાનનાં.]

અભિયાત.

હીર—કહાં જાતા હય તૂ અરે બદ સિફાત,
મંય સમઝી તેરે મક્કી વારિદાત.
અગર અબસે એૈસા કીયાં તૂને કાંમ,
તો બસ કાંમહી તેરા હોગા તમામ.

[હીરકા ખાંના છીનકે તમાંચા મારનાં,
ઔર સયદાકા શિતાબીસે ભાગ જાનાં]

રાંઝા—જો એક મિસકીં ન બેકસ હો, ભલા ઉસ પર જફા કૈસી?
તુહ્મારે મુલ્કકી હય ચાલ, યેહ અય દિલરૂબા કૈસી?

હીર—જો એક મક્કાર મૂજી હો, ભલા ઉસ પર અતા કૈસી?
અતા જિસ પર કરે હમ, વ્હો કરે હમસે દગા કૈસી?

રાંઝા—દગા ક્યા વ્હો ગદા બેકસ, ભલા અય ગુલબદન જાને,
મગર જાલિમ હો તુમ, હમને તુહ્મારા સબ ચલન જાને.

હીર—હો તુમ જંગલી નહીં કુચ્છ શેહરકા અબ તક ચલહન જાને,
ગદા નહિં થા, વ્હો થા સયદા, અબ અય રશ કે ચમન જાને?

રાંઝા—ચચજાદાં તુહ્મારા સયદા હો કર, ભીકકો આયા,
નહીં કુચ્છ ભેદ ઇસકા મંયને અય ગુનચાદહન પાયા.

હીર—બહાંના ભીક કા થા પર, થા ઉસકા મકહી દીગર,
કે તુમસે ફિર કભી ઇસિ જા, ન મિલને પાઊં અય દિલબર.

રાંઝા—કરો અબ ઝીક્રપરહી ઉસકે લ્આનત અય ગુલે ગુલજાર,
જુદાઇ હમસે જો ડાલે, ખુદાકી ઉસપે હોવે માર.

[બગલગીર હોનાં દોનૂકા.]

માંડ ગરબા.—રંગીલી રળીયામની—યેહ તર્જ.

હીર-રાંઝા—આંખોને તેરે મોહેની કી યાર મેરે પર,
રાંઝા———અબરૂને તેરી મારી હય તલવાર મેરે પર.—આં૦
હીર———હૂસ્ન વ્હો કિસ કામકાંરે, જિસમેં નહીં વફા,
રાંઝા———ફૂલ જો હોવે નાંમકારે, બૂ ન દે તો ક્યા?
હીર-રાંઝા—હરગિજ યેહ ગુમાં કરનાં ન જીનહાર મેરે પર.—આં૦
હીર———તુ હય જ્હાં તો પ્યારે મેરે, જંગલ હય ગુલજાર,
રાંઝા———ભાવે કિસકો સીવા તેરે હૂર ઔર અનહાર,
હીર-રાંઝા—રખ્ખા કરો નીત એૈસાહી તુમ પ્યાર-મેરે પર—આં૦

હીર—મંય તો બંદી હું રે તેરી તૂ મેશ સરદાર,
રાંઝા—તૂ હય આકા પ્યારી, મંય હું તાબ્બેદાર,
હીર—રાંઝા—ઐસીહી રહો કરતે નજર યાર મેરે પર.—આંખોને.

[રાતકે વકત સયદાકા ચોચકકો સાથ લેકર જંગલમેં આનાં, ઔર ફાંનુસસે હીરકે પથરપર રાંઝાને મિન્નતસે જો સર રખ્ખા હય વ્હો દિખલાનાં]

તમામ હુવા બાબ પ્હેલા.

બાબ દુસરા—પરદા પ્હેલા

મહલ.

બિલાવલ—ગજલ.—અદાએં તેરી પ્હે જાદૂ ભરી—પ્હે તર્જ.

હીર—મરીજે ઇસ્કકો હોગી શફા કૈસી,
તબીઓં કર રહે હો તુમ દવા કૈસી ?—મરીજે.
ચમનસે આશિયાં બુલબુલકા ફેંકા દૂર.
પ્હે ક્રીય અય બાગબાં તુને જફા કૈસી ?—મરીજે.
ન કહતીથી તુ મત પડ ઇસ્કકે પાલે,
અય દિલ તૂને મુસીબત કયું સહા કૈસી ?—મરીજે.
પિદર સયદાસે મેરી કરતા હય શાદી,
હો બુલબુલ જાગ પર કહિયે ફિદા કૈસી ?—મરીજે.
અય રાંઝા તુઝસે મિલનેકી તો સદ અફસોસ,
સમન શરત નિકાલેગા ખુદા કૈસી—મરીજે.

[આનાં ચોચકા હીરકો સમઝાકે,]

અબિયાત.

ચોચક—શાદી તેરી સયદાસે હોતી હય બેટી શાદ હો,
અબ તેરે દિલસે ન કયું રંજો આલમ બરાબાદ હો.

હીર—જબસે રાંઝા દિલમેં બયઠા, તબસે શાદી મર ગઇ,
ગમ બસા હય, ઔર ખુશી, વાલિદ અદમકે ગર ગઇ.

ચોચક—બકતી હય કયા ? થાંમ મુંહકો, હીર કર કુચ્છ ધ્યાન તૂ,
એક ગુલાંમ અદનાં હય રાંઝા, ઉસ પ હય કુરબાન તુ ?

જીલા ગુજલ.—સમ્ભાલો તેગે અદાકો.—એહે તર્જ.

હીર—પિદર વ્હો માહકે શાયાં હય, એહે કલામ નહીં,
જો શાહે હૂસ્ન હય કહનાં ઉસે ગુલામ નહીં.–પિદર.
હય એક મરતબા, શાહો ગદાકા ઉલફતમે,
કિયા તુમને સુરરએ યુસુફ પ્હડા તમામ નહી.–પિદર.
કહો થા કિસ લિયે માહમુદશાહ, ગુલાંમે અયાજ ?
કયા લાખોં મિસલે અયાજ, ઉસકે થે ગુલામ નહીં ?–પિદર.
અજલસે કુસ્તએ રાંઝા હું અય પીદર, મંય કુચ્છ,
લહૂ લગાકે શહીદોંમે કરતી નાંમ નહીં.–પિદર.

અબિયાત.

ચોચક—વ્હો જમીદાર, હમ ગુજર હંય, કોમ ગયરો નાંમ ગયર,
મુલ્ક ઉસકા ગયર, ઉસકા ઔર હમારા કાંમ ગયર.
તીસ્પ વ્હો મુફલીસ હય, ઔર સયદા ગની કહેલાતા હય,
ઘર ગનીકે આદમી રાહત હમેશાં પાતા હય,

હીર—વ્હો ગની પૈસેસે હય, ઔર હૂસ્નસે રાંઝા ગની,
કયા અજબ ? જો કલહી મુફલિસ હોવે પૈસેકા ગની.
પરસુ જો સરદાર થે વ્હો માંગતે હંય ભીક આજ,
ઠીકરા હય હાતમે ઉન્કે, થા જીન્કે સરપે તાજ.
હૂસ્નકી દૌલતકે આગે, માંલો દૌલત કુચ્છ નહીં,
પૈસેકે આશક હંય જો, ઉન્કો શરાફત કુચ્છ નહીં.

ખમાંચ ઠુંમરી.—આવત મોરેરી—એહે તર્જ.

ચોચક—માંને નાહીંરી, કાહેરી. બુરો ચલન છોડ,
સીધી ચાલ એખત્યાર નાહી કરત તુરી.—માંને
નાંહી નાંહી અબ છોડ તુ લાજ, માન કહા મોરા,
હો ન જિદ્દીરી,—મત ડુબો તુ મેરા નાંમ,
માન બાત મોરી ઓ હટીલીરી—કાહેરી

[દાખિલ હોનાં સયદાકા બેવકુફોંકી તરહ]

ભયરવી—ઠુમરી.—અબ ન બજાવો શાંમ—એહે તર્જ.

સયદા—ઓ ચચા કીયા વૈસાહી મંયને કાંમ, કહા જૈસારે,–કીયા.

રાંઝાકો મારકે વહાંસે નિકાલા,
છીન લી ગાએં તમાંમ, કહા જૈસારે.-કીયા.
[ગશ ખા કર ગીરના હીરકા]

અબિયાત.

ચોચક—[ઘબરાકર] અરે સયદા જલ્દીસે લે આ ગુલાબ,
કે હય હાલ ઇસકા નેહાયત ખરાબ.

સયદા—બહોત ખૂબ સાહિબ લો યહે મંય ચલા,
[ખુદસે] મેરી દેખ કર શકલ ગશ આ ગયા.
[ગુલાબ લેને જાનાં સયદાકા]

ચોચક—યેહ લડકીકો દીવાંનપન હો ગયા.
કરૂં કયા ઇલાજ હાએ! મંય અય ખુદા.
[દાખિલ હોના સયદાકા ઔર ગુલાબમે
ખુદકા પસીનાં મિલાનાં]

સયદા—અરક રૂખકાભી મેરે થંય દૂં મિલા,
કે ખુશબોસે જિસકે હો ગશસે રેહા.
[ગુલાબ છિડકના સયદાકા હીરકે મુંહપર,
જિસ્સે હીરકા હોશમે આંનાં ઔર બદ-
બોકે લિયે શિકાયત કરનાં.]

હીર—અરે ઇસમે કયા બદ બો લાઇ મિલા,
કે ગંદા દિમાંગ હો ગયા હય મેરા.
[હીરકા ફિરાકે યારમે શિકાયત કરનાં.]

સારંગ—ગઝલ.—તુમ અપની ચશ્મે મુસ્તકા—યહે તર્જ.
અય શાહે હુસ્ન કયા મંય તુમ્હારા ગદા નહીં,
કયું હાલ પર ભલા મેરે કરતે અતા નહીં ?—અય.
છુનેસે જુલ્ફેં મુશકી કે બંધવાઇ મુશકેં કયું,
ઐસી તો સખ્ત મંયને કી સાહિબ ખતા નહીં.—અય.
ચમકે મેરા નસીબ કયા, અય ગયરતે કમર,
હોતે હો તુમ તો મ્હેરબાં મુઝ પર જરા નહીં.—અય.
[દીવાંનેવાર જાનાં હીરકા.]

અખિયાત.

ચોચક—બડે મર્જ યેહ ઔર ઐસા ન હો,
ઇલાજ ઇસકા અબ જલ્દ મિલકે કરો.
સયદા—ન દુંન્યા કે જબ તક લે આઉં હકીમ,
ન હો ચયન તબ તક ખુદા હય અલીમ.
[ચોચકકે સાત જાંના સયદાકા]

બાબ દૂસરા—પરદા દૂસરા.

રાસ્તા.

[રાંઝાકા ફિરાકે હીરમે બેકરારી કરતે આંનાં]

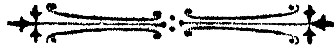
ઝિન્ઝોટી—ગ઼જલ—કહીયો સબા સનમસે—યેહ તર્જ

રાંઝા—દીદારેતો બબીનેમ ઇ આરજુસ્ત માંરા,
દર ઇન્તેજારત હસતેંમ સનમાં બિયા ખુદારા.—દીદારેતો.
અજ સદમાં હાય હિજ્રત બર લબ રસીદ જાંનેમ,
યારાએ ઝુસ્ત અકનૂં માંરા ન માંદ યારા.—દીદારેતો.
તુ શાહે હુસ્ન હસ્તી મન બેનવા ફકીરમ,
કમ કદ્રેતો ચે ગરદદ બિનવાઝી ગર ગદારા.—દીદારેતો.
અય આફતાબે ખૂબી તારીક ગસ્ત આલમ.
બુગજાર ઇ હિજાબત બે પરદા કુન લકારા.—દીદારેતો.
દર કુએતોમી આયમ મન હમ ચૂં રૈનક અયયાર,
તાબરતો હાલે મિસકીં ખ્વાહદ શુદ આશકારા.—દીદારેતો.

રૂબાઇ.

બન કર ફકીર જાતા હૂં મંય યાર કે લિયે,
હય હીલા ખૂબ દીદને દિલદારકે લિયે.
આંખે નહીં હય ચ્હેરે પ ઉસકે ફકીરકે,
દો ઠીકરે હય ભીકકે દિદારકે લિયે.
[મુન્તજી હો કર જાંના રાંઝાકા]

બાબ દૂસરા—પરદા તીસરા.



દીવાંનખાનાં.

[ચોચકો સયદાકે સાત હીરકા દીવાંનેવાર આનાં.]

ઝીલા—ગુજલ—મેરી જાન જાતી હય યાર સભાલો—યહે તર્જ.

હીર—મુઝે શકલ અપની, દિખાયે તો જાનૂં,
મેરા જાતા હય જી, બચાએ તો જાનૂં.—મુઝે.
સદા અરનીઝા, કરતી હૂં મિસલે મૂસા,
મુઝે તૂરસા તૂ, જલાએ તો જાનૂં.—મુઝે.
મેરા યાર મુઝસે, ખફાં હો ગયા હય,
મનાંકે કોઇ ઉસકો, લાએ તો જાનૂં.—મુઝે.
અય આહ! તુઝમે તાસીર, હય ગો બહોતભી;
મગર ઉસકો યહાં ખીંચ લાએ તો જાનૂં.—મુઝે.
કિયે ખૂન લાખોં, તેરી તેગને પર,
બહા ખૂન મેરા, બહાએ તો જાનૂં.—મુઝે.

પરજ—ઠુંમરી—મન મોહે લિયો સાવરાને—યહે તર્જ.

ચોચક—સબ ખોએ દિનો બાવરીને, સૂધ બુધ,
હાય! કૈસી ધૂમ યહે મચાય—સબ.
ધુન, ધુન સર બાવરી, નીમજાંન હો ગઇ મગર,
કરત કછૂ ન ગ્યાંન, ધ્યાન, રોવત સીસ ઉઠાય.—સબ.

[એક સહેલીકા રાંઝાકો જોગી સમઝકે
બરાએ ઇલાજે હીર લે આનાં.]

અબિયાત.

સહેલી—સુનિય અય સરદાર મેરે, તુમ સુનિયે સરદાર,
જોગી યહે કહતા હય હૂં મંય હરફનમે હુશિયાર.
હીરકે દીવાંનપનકા ઇસકો, કરને કહિયે ઇલાજ,
પાવે શિફા શિતા સાહેબજાદી, અપની અય સરત્તાજ.

ઝીલા—ખમાંચ—ઠુંમરી.—મડમ સાહિબ લાબિયા બોલો—યહે તર્જ.

સયદા—
જોગીજ જલ્દી દવા, હય જો રવા, કીજો અતા, બહરે ખુદા.—જલ્દી.

પડતા હું મંય પાંઉ તુમારે, અય ગુરૂ મ્હારાજ,
હો સકે તો બખ્શો શિફા આજકાહી આજ.—જોગીજી.

ઝિન્ઝોટી-:-ગઝલ.—ચશ્મગિરિયાં સીનાં બિરિયાં.—એહ તર્જ.

હીર—અય તબીબો, મુઝકો વહો આજાર હય,
ઇસાભી જિસ દર્દસે લાચાર હય,—અય.
આજ તક પાઇ હય ઉસનેભી શિફા
જોકે મર્જે ઇશ્કસે બીમાર હય.—અય.
અદવિયા બેકાર હય સબ હય તબીબ
એક દવા ઇસ મર્જકી દીદાર હય.—અય.

મજકૂર તર્જ.

રાંઝા—હું તબીબે દર્દે ઉલફત અય મરીજ,
બખ્શુંગા તુઝકો મંય સેહત અય મરીજ.
મંય હકીમે હાજિક હું ઇસ મર્જકા,
તુઝકો હો જાએગી રાહત અય મરીજ.
ઇસ્મ કુછ પ્હડતાહું તેરે કાંનમે,
જિસ્સે ટલ જાએ યેહે આફત અહ મરીજ.

[હીરકે કાંનમે રાંઝાને બજાએ ઇસ્મંક
અપની પ્હેચાન દેનાં.]

અબિયાત.

અય દિવાંની મંય હું દિવાંનાં તેરાં,
હાલ તેરે ઇશ્કમે હય યેહ મેરા.

હીર——અય હકીમ ઇસ મર્જકી હય પાસ તેરેહી દવા,
ખા કસમ મંય કહતી હૂં, બેશક તુ બખ્શેગા શિફા.

ચોચક——કરના હું દંડવત ગુરૂજી, આપકો મંય બારોબર,
જલ્દ ઇસ લડકીકો, સેહત બખ્શોયેગા નામદાર.

સયદા——ઔર મંયતો પયર પરહી રખતા હું સર અય ગુરૂ,
જલ્દ તુમ આબાદ મેરા કીજિયે ઘર અય ગુરૂ.

રાંઝા——ફૈરન હોતી હય શિફા, કયું કરતે હો રંજો અલમ,
વૈસા તુમ લાવે બજા, જૈસા તુમસે કહતે હય હમ.
નાગકા જો શહરકે દરવાજે હય મંદીર ખડા,
આજકી સબ ઉસમે તનહા, ઇસકો તુમ રખ આવોજા.

હોશ ઇસ દિવાંનીકો, કલ સુબ્હોહી આ જાયગા,
યારસે અપને મિલેગી, ચયન દિલભી પાયગા.

સયદા———ક્યા ? મિલેગી કલહી મુઝસે મેરી પ્યારી ગુલઓજાર.
જબતો ઇસિકો આજહી મંય છોડ જાઊં નામદાર.
[સબોંકા જાનાં.]

બાબ દૂસરા—પરદા ચૌથા.

મન્દીર.

[રાંઝકા મુન્તજીર હો કર હીરકા રાહ દેખનાં.]

ભયરવી—ઠુંમરી.—દરવજવામેં ટટીયાં લાગ રહી—યહે તર્જ.

રાંઝા—ફજલ તેરા હુવા હય મેરે પર ખુદા,
મિલે આજ મુઝસે મેરી દિલરૂબા.—ફજલ
હુવા વક્ત બેશક અભી આવેગી વ્હો,
ઉસે લેકે વ્હાંસે મંય જાઊં ચલા.—મિલે.

[રાંઝાકા મન્દીરમે જાનાં; હીરકો સાત લેકર સયદાકા આનાં, ઔર હીરકો બિઠલાકર જાનાં; રાંઝાકા આનાં, ઔર હીરકા બગલગીર હોનાં.]

બિલાવલ—ઠુંમરી.—નન્દજીકો લાલા મોરે—યહે તર્જ.

હીર—ચલિયે રાંઝા ચલિયે પ્યારે, જાંની હમારે ચલિયે,
વર્ન અભી આ જાએંગે સારે, જાંની હમારે ચલિયે—ચલિયે.
અલ્લાહ અલ્લાહ કરકે અપનાં, સાથ હુવા હય અય સનમ,
દુશમન હમારે હમસે હારે જાંની હમારે ચલિયે—ચલિયે.

[જાના આશકો મઆશૂક વફાદારકા—આંનાં સયદા બદ શઆરકા.]

ભયરવી—ઠુંમરી—કહા ગયો શાહજાદા જાની—યહે તર્જ.

સયદા—
રે હીર રાત ગુજર ગઇ સારી, ઘર ચલનાં અય મેરી પ્યારી.—રે હીર.
પ્યારી કહાં હો હમકો જવાબ દો, તુમ બીન હય બેકરારી—રે હીર.

કયા જોગી લે સાત ભાગ ગયા હય, અફ્સોસ! મ્આશૂક હમારી—રે હીર.

[ચોચકકા આંનાં ઔર સયદાકો રોતા હુવા દેખકર ઘબરાંના]

અબિયાત.

ચોચક————કયા સયદા હુવી હય શિકા હીરકો?
રખ્ખા હય કહાં તૂને દિલગીરકો.

સયદા————કરૂં અર્જ કયા આપસે મંય ચચા,
વ્હો જોગીને શાયદકે કી હય દગા.
નજર કુચ્છ યહાં હીર આતી નહીં,
ઉસે સાથ વ્હો લેકે ભાગા કહીં.

[તલાશે હીરમેં જાના સયદાકા, ઔર બેકરાર હોનાં ચોચકકા.]

ખમાચ—ઠુંમરી.—પીતમ પીત લગાએકે—યહે તર્જ.

ચોચક—

આખીર પીત લગાએકે, બિટિયા મોરી લાજ ગંવાઈરે—આખીર
રૂસવા મોંહે અય લડકી, તૂને કર દી હય શહેરમેં હાય!
સંગ યારકે છાંડકે ઘરકો ગઈ, ઇજ્જત મોરી ધુલમેં મિલાઈરે—બિટિયા.

[માયૂસ હોકર જાનાં ચોચકકા]

બાબ દૂસરા—પરદા પાંચવા.

રાસ્તા.

[સયદાકા હીરકી તલાશમેં જારોજાર રોતે અશ્કબારીસે જાન ખોતે હુવે આંનાં.]

જીલા—કલિયાન—પીતમ પ્યારે મુઝસે સટકે—યહે તર્જ.

સયદા—કયા મુંહ દું ન્યાંકો દીખલાઊં, હય બ્હેતર ડૂબમર જાઊં—કયા.

દોહરા { ઇજ્જત બેશક મર્દકી ઔરતકે હય હાત,
જિસકી ઔરત નેક હય, ઊંચી ઉસકી જાત,

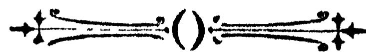
મંય ઔરત કરકે પચતાઊં— હય.

દાહરા { ઔર બદ જિસ્મ મર્દકી, હોતી હય અય યાર,
જીન્દગીકા વ્હો મઝા, પાતા નહીં જીનહાર,
મઝા કયા ઔર મંય પાઊં— હય.

દાહરા { જબ તક મંય ઉસ રાંઝાકો, કરૂં નહીં તમામ,
તબ તક મુઝકો ખ્વાબ ખુરિશ, મુતલક હયરે હરામ,
બસ ઉસકો કબજેમે લાઊં— હય.

[ગિરિયાઓ જારી કરતે જાનાં
સયદાકા.]

બાબ દુસરા—પરદા છઠ્ઠા.



મુસાફરખાનાં.

[અફસોસ કરનાં દારોગકા વાસ્તે મુસાફરકે.

બરહન્સ—ગજલ—આજકા વ્હે દિન હય.—વ્હે તર્જ.

દારોગા—કોઈ મુસાફર આતા નહીં હય સરામે આજ,
કુત્તાબી કોઇ જાતા નહીં હય સરામે આજ,—કોઇ.
ભુકા ન રહૂં મુઝે ખાંનેકો દેવે કૌન,
રોટી તો કોઇ ખાતા નહીં હય સરામે આજ.—કોઇ.
આવ મુસાફરો કહાં તુમ સારે મર ગએ,
એક પૈસા હાત આતા નહીં હય સરામે આજ.—કોઇ.

[દાખિલ હોનાં હીરો રાંઝાકા.]

કાલિંગ્ડા—ઠુંમરી.—મંયતો રાહકી ભુલી સૈયાં—વ્હે તર્જ.

હીરો રાંઝા—દેસ છાંડકે આએ મુસાફર.—દેસ.
કઈ કોસકી કાટી મન્જિલ લેકિન,
ચયન ન પાએ મુસાફર.—દેસ.
દેનાં સરામે હમકો ઉતારા,
અર્જ વ્હે લાએ મુસાફર.—દેસ.

કલયાંન—ગજલ.—લટકનસે હમ જાતે જંગ પર—એ તર્જ.

દારોગા—

સરા તુમારી, ઘર હય તુમારા, હમ હય તુમારે, પૈસા લાવ,
પૈસા નહીં તો દુશમન હંય હમ, વર્ન પિયારે પૈસા લાવ.—સરા.
પૈસા ભાઇ, પૈસા પિદર હય, પૈસા માંદર પૈસા બહન,
પૈસેક હંય ઇસ દુન્યાંમે રિશતે સારે, પૈસા લાવ.—સરા.
પૈસા નહીં તો ગોલામસેભી બદતર હો તુમ આગે મેરે,
પૈસા હો તો સાહિબ હો, આકા હો હમારે, પૈસા લાવ—સરા.

અબિયાત.

રાંઝા— ખા કર મંય કસમ કહતા હું તુઝસે મેરે ગમખ્વારા,
એક કોડીભી હો પાસ મેરે તો મંય ગુન્હાગાર,
દારોગા—કોડી નહીં હય, તો સરામેભી ન જાંના ચાહિયે,
જો ગુન્હાગાર હો, ઉસે તો કયદખાંનાં ચાહિયે.
[ગલેસે હાર ઉતાર કર હીરકા દારોગેકો દેનાં.]

હીરા—કયદખાનાં હો મુબારક તુઝકો લે મરદૂદ લે,
રંજો ગમ કર દિલસે અપને સારે તુ નાબુદ લે,
દારોગા—અબ તુમારા ઘર હય, તુમ તશરીફ સાહિબ લે ચલો,
ઔરભી મરદુદ, યા ખન્નાંસ, યા શયતાં કહો,
[સરાકે અંદર જાનાં હીરો રાંઝાકા.]

આજ કલ તો પૈસેસે મતલબ હય, હય પૈસેસે કાંમ,
જિસકો દેખો, વોહો નજર આતા હય પૈસેકા ગુલાંમ.
[દાખિલ હોનાં સયદાકા.]

કાફી—હોરી.—હોરીકી મીનકે મારે જાન તેડીરે—એ તર્જ.

સયદા—અબ દારોગા કહદે મુઝે હાલ સારા,
સરામે લિયા હય કિસીને ઉતારા.—અય.
એક મર્દકે સાથ હય એક ઔરત,
વોહો બારબાદ કરકે ગએ ઘર હમારાં.—સરામે.

અભિયાત.

દારોગા—જો પૈસા પાસ હો તો બાત હમસે કીજિયે સરકાર,
અભી એક બાંનુ દેખો દે ગઈ હય મોતિયોંકા હાર.

[દારોગેકા સયદાકો હાર દિખલાના, સયદાકા
હાર દેખ કર ચોંકનાં.]

સયદા–[ખુદસે] મોતિઓંકા હાર બેશક હીરકા હય હાર ય્હે,
રાંઝા તેરે કત્લકો તુ દે ગયા તલવાર ય્હે.
એક બ્હુડેકા મય જા કર ભેસ લેતા દૂં શિતાબ,
હોતા હું ખિજમતમે ઉન દોનુકી રહ કર કામયાબ.

[ટુકટુકી બાંધ કે હારકો દેખનાં સયદાકા.]

દારોગા—ક્યા ? નહીં ઇસ હારસે મુતલક તેરી ઉઠતી નજર,
ચલ નિકલ, આંના યહાં કિસીમે અપને લાકે જર.

[દારોગેકા ધકકે માર કર સયદાકો નિકાલ દેનાં,]

પાંચ સૌકા હાર હય, હો દિલમે મેરે કયું ન જોશ,
ઇસ ખુશીમે એક બિરાંડિકા કરૂં મય શીશા નૌશ.

[દારોગેકા અંદર જા કર શરાબકા શીશા લે આનાં.]

દેશ—ગઝલ—મય હું સાંકી ભલા મેરી જાન—ય્હે તર્જ.

બીરાંડીમે કયા લજજત હય—આહા, હા, હા, ઓહોં, હો, હો,
ન એૈસા કોઈ સરબત હય—આહા, હા, હા, ઓહો, હો, હો. બિરાંડીમેં.
યેહી લજજતકા હય જીના—બિરાંડી બેવડા પીના,
ઇસીસે દિલકો રાહત હય—આહા, હા, હા, ઓહો, હો, હો.–બિરાંડીમે.
બિરાંડી નૌશ હૂં હર આંન—બિરાંડી પર હય સદકે જાન.
બિરાંડીસેહી ફરહત હય—આહા, હા, હા, ઓહો, હો, હો.–બિરાંડીમે.
બિરાંડી જો નહીં પીતા—વ્હો હય દુન્યાંમેં કયું જીતા,
બિરાંડી કયા ઇનાયત હય—આહા, હા, હા, ઓહો. હો, હો.–બિરાંડીમે
ન મયને પી કભી ચમપીન—ન પી હય પોટવાંઇનો જીન.
બિરાંડીસેહી ઉલફત હય—આહા, હા, હા, ઓહો, હો, હો.–બિરાંડીમે.

[દાખિલ હોનાં સયદાકા એક બ્હુડેકે
લિબાસમે.]

અબચાલ.

સયદા—અય દારોગે સરાકા દર કહાં હય,
દારોગા-અરે દર તો હય, લેકિન જર કહાં હય.
સયદા—અરે કયા કરતા જર જર, યેહ લે જર,
દારોગા—હાં સાહિબ અબ સરા હય આપકા ઘર.

[લે જાના દારોગેકા સયદાકોં સરાંકે અંદર,
ઔર આંનાં હીરો રાંઝકા,]

ઝિન્ઝોટી—ગઝલ.—કિસીકા દર્દ દિલ જાદિલ—યેહ તર્જ.

રાંઝા—

તુમારે કાકુલે શબરંગકો જો યાદ કરતે હંય
શબે તીરામેં ચમક મારે બ્હો ફરિયાદ કરતે હંય—તુમારે.
ખિરાંમાં હોતે હો ગુલશંનમે તુમ જો અય ગુલેરાઅનાં
તો કદ પર રશ્ક કયા કયા સર્વ ઔર શમશાદ કરતે હંય—તુમારે.
કિયા હય બાગબાને દહરને ગુલજારે આલમ વકફ.
ભલા ફિર બુલબુલોંકો કએદ કયું સૈયાદ કરતે હય.—તુમારે.
સિતમભી હો તો ઐસા હો, ઇનાયત હો તો ઐસી હો,
ગહે બરબાદ કરતે હંય, હમે ગાહ શાદ કરતે હંય.—તુમારે.
નાહીં ઉનસા હય ફન્ને શેરસેં માહીર કોઇ રોશન,
હમ અપના હજરતે રૌકનકો અબ ઉસ્તાદ કરતે હંય.—તુમારે.

જીલ્લા—ગઝલ—સમ્ભાલો તેગ અદાકો—યેહ તર્જ.

હીર—અય યાર હમતો તુમારી રજાસે રાજી હંય,
વફા કરોતો હંય રાજી, જફાસે રાજી હંય—અય.
હો જાહિદોંકો મુબારક ફિજાએ બાગે ઇરમ,
તુમારે કૂચેકી હમતો હવાસે રાજી હંય—અય
હો રાજી દયરમે કોઇ, કોઇ હો કાઅબેસે,
હમ અપને યારકી દૌલત સરાસે રાજી હંય.—અય.
ખ્વાહ પાયમાંલ કરો યા કરો નિહાલ હમેં,
જફાસે રાજી હંય, સાહિબ અતાસે રાજી હંય.—અય.

[આંના સએદાકા વાસ્તે હાલ દરીયાફત કરને રાંઝાકા.]

અબિયાત.

સયદા——કિસ જગેસે લે આએ હો તશરીફ,
કહિયે હજરતકા અબ મિજાજે શરીફ.

રાંઝા——લીલ્લહીલ હમ્દ હય મિજાજ બ ખયર,
કાહયે આપ આંએ કાંહાંકી કરતે સયર.

સયદા——મય તો રહતા હું બસ ઇસી જા પર,
ખિજમત લોગોંકી કરતા હૂં અકસર.
મેરે લાયક જો કોઇ હોવે કાંમ,
તુમભી ફરમાંવો જલ્દ અય આલી મુકાંમ,

રાંઝા——તીશ્નગી મુઝપ હય બહોત ગાલિબ,
બન્દા હય થંડે પાંનીકા તાલિબ,

સયદા——અભી લે આતા હૂં અય મેરે હુજૂર,
[ખુદસે] જહર પાંનીમે મય મિલાઉં જરૂર

[પાની લેનેકે લિયે જાંના સયદાકા, ઔર
લે આંનાં પાંનીમેં જહર મિલાકર.]

લિજે સાહિબ યે હે નોશ કીજે આબ,
ડાલકે લાયા ઇસમે મયને ગુલાબ.

રાંઝા——આપને કી બડી મ્હેરબાંની,
એૈસા થંડા જો લા દિયે પાંની.

[સયદાકા વહાંસે ભાગ જાનાં.]

[હીરકો] લો મેરી જાન નોશ કીજિયે આપ,

હીર——નહીં અય મેરે પ્યારે પીજિયે આપ.

[રાંઝાકા વોહી પાંની પીના.

રાંઝા——ક્યા આગ યે પાંનીમે લે આયા હય મિલાકર ?
જિસનેકે જિગર ખાક કીયા મેરા જલા કર.

[રાંઝાકા જિગર થાંમકે શોરો પુકાર કરના.

**અફસોસ ! લી હય તૂને મેરી જાંન ઓ જાલિમ
બસ પુરા હુવા હય તેરા અરમાંન, ઓ જાલિમ
ઓ હીર ! જિગરકે હુવે ટુકડે, મંય મુવા, બસ
અય પ્યારી, મેરા વક્ત તમાંમ આજ હુવા, બસ**

જબ મરતેથે પુરકુતમે તેરે હમ અય પ્યારી ?
અફસોસ ! કુજા તબતો નહીં આઈ હમારી ?
જિસ વકુત તેરે વસ્લસે ખાલિકને કિયા શાદ ?
ઉસ વકુત વ્હો કાફિરને કિયા હય મુઝે બરબાદ !
આઝુર્દા ન હો તૂ, તેરે કુરબાંન ગયા મંય,
સદકાં તેરા, ગર જીસે જો અય જાંન ગયા મંય.
એક બોસા દે લબકા, હયતો અરમાંન યેહી હય,
બે જાંકે લિયે અય મેરી જાં, જાંન યેહી હય.

[લબે હીરપર બોસા લેનાં રાંઝાકા, ઔર
આહીસ્તા આહીસ્તા બેતાબ હોનાં.]

હાફિજ તેરા અલ્લાહ, મેરી અયહીર, હય રૂખસત,
આશકકી તેરે અય મહે તનવીર હય રૂખસત.

[રાંઝાકી રૂહકા પરવાંજ હોનાં, ઔર હીરકા
સરે રાંઝાકા જાનૂપર લેકર રોનાં.]

સીંધ ભયરવી—મુસ્તેઝાદ.—મંય ક્યુંકે જીયુંગી હય પડી.—વ્હે તર્જ.

હીર—ક્યું છોડકે તનહા મુઝે, અય જાંની સિધારે,
અફસોસ ! અય પ્યારે,
હમરાહ મુઝે લે ચલો, મંય સદકે તુમારે,
અફસોસ ! અય પ્યારે.— ક્યું.
મંય રોતી હૂં ઔર આપ મનાતે નહીં મુઝકો ?
અય મેરે દિલઆરાંમ ?
ક્યા ? ચાહ મેરી ઉઠ ગઈ હય દિલસે તુમારે ?
અફસોસ ! અય પ્યારે.— ક્યું.
જન્નતકા મિલા બાગ તુમે, રહને અય ગુલફાંમ,
ક્યું અબ હમે પુછો,
હૂં રોંકે વહાં હોતે તુમે, હોંગે નજારે,
અફસોસ ! અય પ્યારે.— ક્યું.

સદ હયફ મેરા રાજ લુટા, હો ગઈ બરબાદ.
ફરિયાદ! હય ફરિયાદ!
કયું તેરે એવજ દુશમનોંને, મુઝકો ન માંરે,
અફસોસ! અય પ્યારે.— કયુ.
મેરા ન કોઈ યાર થા, ન કોઇ થા દિલદાર,
એક થા તુહીં દિલદાર,
અબ તેરાભી સાયા ન રહા, સર પ હમાંરે,
અફસોસ! અય પ્યારે.— કયું.
ન સર પ હય માંદર, ન પિદર, ન કોઇ હમદમ,
ફિર યાર કહો હમ?
દુન્યાંમે જીયેભી, તો જીયે કિસકે સહારે?
અફસોસ! અય પ્યારે.— કયું.

[દાખિલ હોના સયદાકા અસલી લિબાસમે.]

જીલા કાફી—ગજલ—હું ન લાદે ભોલી માંઇ મએંનહાર—યેહે તર્જ.

સયદા———લાયક સજા હુવી હય સિતમગારકે લિયે,
આજુર્દા કયું હયે તૂ યેહે ગુન્હાગારકે લિયે,—લાયક.
બાજ અબભી ઇસ ખિયાલસે આ તુ અએ બેસવા,
વર્ન તેરાભી સર હય યેહે પયજારકે લિયે.—લાયક.
લાશેકો ઇસકે સાંમને તેરે જલાઊંગા,
દોજખ હમેશાં ચાહીયે મુરદારકે લિયે.—લાયક.

[સયદાકા હીરકા હાત પકડ કર ખીંચના.]

ગારા ઠુંમરી—એજી બિરિયાં લે ગઇ—તર્જ.

હીર———અરે માંર, માર તુ મોહે ન જીનાં ભાયરે.—અરે.
ઐસો સજન જાકો ખાકમે મિલ જાય,
વાકે મનકો ચયન કૈસા આયરે, ન ભાયરે.—અરે.

[લાત મારના સએદાકા રાંઝાકી લાશેકો,—
ગજબનાક હો કર હીરકા ખન્જર મારનાં
સયદાકો.]

અખિયાત

હીર—અરે ઓ બેહયા જાલિમ, સિતમ મુરદે પ કરતા હય ?
ખુદાસેભી સિતમગર, તૂ નહીં અફસોસ કરતા હય ?

સયદા—કિયા આખેરશ બેસવાને તમાંમ,
મિટાયા હય દુન્યાંસેહી મેરા નામ.
અરે હાય ! ઇસકા મંય દીવાનાં થા,
મઅેં ઇશ્કસે હાય ! મસ્તાંનાં થા.
અરે હાય ! સીનાં કીયા મેરા ચાક.
ચચાજાદીને કર દિયા હય હિલાક.

[સઅેદાકી રૂહકા પરવાજ હોનાં.]

સીંધા ભયરવી ઠુંમરી.—ઉમ્ર મોરી કૈસે કટે ભારી.—એહે તર્જ.

હીર—

કાહે મોસે રૂસ ગય પ્યારે—ભયો મોસે કયા ઐસો પાપ ?—કાહે.
હીર પુકારે રાંઝન રાંઝન—રાંઝનસે થી હીર સોહાગન,
છાંડ ગએ જ્હો, તો હો ગઇ અભાગન—મીટ ગએ સુખ સારે.—ભયો.
તુમ બીન ચયન નહીં મોહ આવે—તલપ તલપ જીયા મોરા જાવે,
જીવન જીવનાથ ન ભાવે—અબ જીવનસે હારે.—ભયો.
પીતમે મોરી પ્રાંન દિયે તુમ—પીતમે પીતમ નાંમ કિયે તુમ,
મર ગઇ મંય અય સૈયાં જીયે તુમ—કોઇ મોહે માર ડારે.—ભયો.
તુમ બીન જી કર કયા કરૂં સૈયાં—લો આઇ, લો પકડો મોરી બૈયા,
હમ તુમ હય અબ સદા એક હૈયાં—આઇ લો! પ્યારે.—ભયો.

[ખુદકો ખન્જર માર કર હીરકા રાંઝા પર
અપનાં જાન કુરબાંન કરનાં.

તમાંમ શુદ.
